

BARNDOM-UTBILDNING-
SAMHÄLLE

**Examensarbete i fördjupningsämnet
Barndom och lärande
15 högskolepoäng, grundnivå**

Flerspråkighetens betydelse i förskolan.

En kvalitativ studie om pedagogers förhållningssätt och metoder i arbetet
med flerspråkighet.

The importance of multilingualism in preschool.

*A qualitative study about teachers' approach and methods in working with
multilingualism.*

Hanna Cedergren
Petra Andersson

Examen och poäng: Förskolläraryxamen 210 hp
Datum för slutseminarium: 2024-01-29

Examinator: Thom Axelsson
Handledare: Åsa Delblanc

Förord

I examensarbetet har vi båda varit lika delaktiga i processen och haft ett bra samarbete under arbetets gång. Vissa delar av arbetet har vi delat upp och arbetat enskilt med såsom tidigare forskning och teori men annars har vi haft daglig kontakt med varandra och läst igenom våra formuleringar. Både enskilt och tillsammans har vi letat fram litteratur som har varit relevant för vår studie. Intervjuerna och transkriberingarna genomförde vi var för sig, men tillsammans sammanställde vi resultatet.

Till barnskötare och förskollärare som deltog i studien säger vi ett stort tack till ert engagemang och att ni tog er tid att vara med, utan er hade vi inte haft det arbetet som vi har idag. Vi vill även säga tack till vår handledare Åsa Delblanc som har stöttat oss under arbetsgången och haft en tro på att vi kommer klara det.

Ett stort tack till våra familjer och vänner som har funnits där och stöttat oss när motivationen har varit låg och peppat oss till att fortsätta, utan er hade vi aldrig klarat det.

Under arbetets gång har vi haft en del motgångar men även framgångar som har gjort oss starkare. Till varandra säger vi ett stort tack för att vi har funnits där för varandra och kämpat oss igenom och att vi hela tiden har trott på att vi kommer att klara detta.

Hanna Cedergren & Petra Andersson

Abstract

Syftet med vår studie är att undersöka svårigheterna i pedagogers arbete med flerspråkighet, i förhållande till målet i förskolans läroplan. Målet i *Läroplan för förskolan: Lpfö 18*, (Skolverket 2018) betonar att *“Barn med annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål”* (Lpfö 18 s. 8). Fokuset har även varit att tydliggöra hur pedagoger arbetar med flerspråkiga barn och hur barnen får de rätta förutsättningarna för att utveckla både sitt modersmål och det svenska språket. För att kunna få svar på syftet och frågeställningarna har vi använt oss av en kvalitativ studie, där vi har genomfört fyra semistrukturerade intervjuer med personer som är verksamma i förskolan.

För att analysera vår insamlade empiri har vi använt oss av läroplansteorin med koppling till formulerings-, - transformerings-, - och realiseringsarenan för att kunna se hur pedagogernas arbete i förskolan främjar utveckling och lärande för flerspråkiga barn som inte har svenska som modersmål. Resultatet av studien visar att pedagogerna ser flerspråkighet som en tillgång i förskolans verksamhet men det framkommer även att det kan finnas svårigheter i arbetet med flerspråkighet. I pedagogernas arbete använder de sig av verksamma metoder för att flerspråkiga barn ska få de bästa förutsättningarna för att utveckla båda sina språk.

Vår slutsats är att inte se flerspråkighet som ett hinder utan som en tillgång som öppnar upp dörrarna till nya möjligheter och till en gemenskap. En annan slutsats är att pedagogerna behöver vara flexibla i sitt arbete och uppmärksamma för ta tillvara på de olika språk som barnet besitter.

Nyckelord: flerspråkighet, främja, förskola, förskollärares uppfattning, läroplansteori, metoder, möjligheter och utmaningar.

Innehållsförteckning

Förord	2
Abstract	3
1. Inledning	6
1.1 Syfte och frågeställningar	8
2. Centrala begrepp	9
2.1 Flerspråkighet.....	9
2.2 Transspråkande	10
3. Teoretiska utgångspunkter	11
3.1 Läroplansteori.....	11
3.2 Formuleringsarena, transformeringsarena och realiseringsarena	12
3.3 Interkulturellt förhållningssätt	13
4. Tidigare forskning	15
4.1 Språk inriktningar i statliga styrdokument för Early childhood education	15
4.2 Gör jag rätt? - flerspråkighet som kompetens och resurs.....	16
4.3 Förskollärarens stöd	17
4.4 Flerspråkiga barns språkutveckling.....	19
4.5 Sammanfattning.....	20
5. Metod	21
5.1 Metodval	21
5.2 Urval	21
5.4 Analysmetod.....	23
5.5 Etiska överväganden inom forskning	23
6. Analys och resultat	25
6.1 Pedagogernas beskrivning av flerspråkighet	25
6.2 Metoder i arbetet med flerspråkighet.....	27
6.3 Förskolans förutsättningar i relation till läroplanens mål.....	29
6.3.1 Samverkan med vårdnadshavarna som ett sätt att realisera läroplanens mål	31
6.4 Sammanfattning av analysen.....	32
7. Diskussion	35
7.1 Resultatdiskussion	35
7.2 Metoddiskussion.....	37

7.3 Vidare forskning	38
8. Referenslista	39
9. Bilagor	43
9.1 Bilaga 1.....	43
9.2 Bilaga 2.....	47

1. Inledning

Idag är Sverige en plats med ett mångkulturellt och globaliserat samhälle, där förskolan agerar som en arena för alla barn (Stier och Riddersporre 2019). Skolinspektionen (2017) belyser att i Sverige idag talar vart femte förskolebarn fler språk än ett och att språket är centralt för ens livslånga lärande i utbildning och arbete. Skolverket (2019) uppger att andelen nyanlända familjer i Sverige med barn har ökat i förskolan de senaste åren. Detta har inneburit en förändring i förskolan med många möjligheter och utmaningar för pedagogerna. Genom att mångfalden har ökat i samhället har det varit en bidragande faktor till att flerspråkighet är mer förekommande i förskolan. I ett av målen i Lpfö 18 står det att; *“Barn med annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål”* (Lpfö 18 s 8). Under vår utbildning på förskolläraryrket har vi fått upp intresset för flerspråkighet i förskolan och det blev ingången till vårt examensarbete. Vårt syfte med studien är att undersöka svårigheterna i pedagogers arbete med flerspråkighet, i förhållande till målet i förskolans läroplan som vi nämnde ovan.

Vi har urskilt problemområdet genom att studera statistik och granskningar i medier om förskolans verksamhet. Ett av dessa är Skolinspektionens kvalitetsgranskning (2017). Sutorius (2017) beskriver att mellan åren 2015 och 2017 gjorde Skolinspektionen en granskning på olika förskolor om deras kvalitet och måluppfyllelse, och i inspektionen ingick det 34 slumpmässigt utvalda förskolor i Sverige. Deras granskning utgick från en systematisk och detaljerad undersökning av verksamhetens kvalitet inom ett begränsat område i relation till de nationella målen och riktlinjerna. Själva syftet med kvalitetsgranskningen var att klarlägga om förskolan bidrar till att flerspråkiga barn utvecklas och får de rätta förutsättningarna att utveckla sitt språk (Ibid).

Resultatet visar att flertalet förskolor inte uppmuntrar flerspråkiga barns modersmål i verksamheten. Det framkom också i granskningen att det inte ges förutsättningar för verksamheten såsom kompetensutveckling och inga möjligheter till att ha gemensamma erfarenhetsutbyten. Utifrån granskningen känner personalen att de skulle vilja ha förskolerektorns stöd för på vissa förskolor har de stor personalomsättning, chefsbyten eller stora

organisationer. I och med detta påverkar detta personalen kritiskt och blir en negativ cirkel. Förskolorna upplever också att det är svårt att arbeta med flerspråkiga barn och det visar att kvaliteten måste höjas inom det språkutvecklande arbetssättet med andra modersmål (Skolinspektionens kvalitetsgranskning 2017). Skolinspektionen (2017) indikerar även att det finns svårigheter att arbeta med barnens modersmål på grund av att pedagogerna inte bemästrar språket själv. I granskningen betonas även att i flertalet förskolor har personalen inte kompetensutbildning för att kunna ge barnen förutsättningar att utveckla sitt modersmål. Av de 34 förskolorna som har varit med i denna undersökning understryker personalen att de inte får tid för att sitta ner och reflektera, diskutera om förhållningssätt samt arbetssätt och metoder. Barn med ett annat modersmål än svenska får endast i liten utsträckning sina behov tillgodosedda utifrån deras modersmål.

I regeringens rapport *Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska* (SOU 2020:67) beskrivs det att ungefär en fjärdedel av barnen i förskolan har utländsk bakgrund. År 2014 var det första året som man kunde se om det fanns uppgifter på antalet barn med utländsk bakgrund i förskolan. Fler familjer flyttar till Sverige och fler barn föds i Sverige med utländsk bakgrund och det har inneburit en ökning och växande målgrupp i förskolan. Från 2014 till 2019 har barn med utländsk bakgrund ökat i förskolan från 19 procent till 25 procent. Detta har medfört nya krav på förskolan och pedagogerna behöver ha kunskap om flerspråkiga barns språkutveckling i svenska (ibid).

Inspirationen till vår studie kommer från vår verksamhetsförlagda praktik och arbete i förskolorna, där vi har jobbat med barn som inte har svenska som modersmål och efterhand väcktes ett intresse hos oss. Genom denna inspiration har det tillkommit tankar om hur vi som blivande förskollärare kan få de rätta verktygen för att kunna stötta flerspråkiga barn.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med vår studie är att undersöka svårigheterna i pedagogers arbete med flerspråkighet, i förhållande till målet i förskolans läroplan. Vi benämner förskollärare och barnskötare som *pedagoger* för att de jobbar med liknande uppdrag. Frågeställningarna som vår studie kommer att utgå ifrån är:

- Hur arbetar pedagogerna med flerspråkighet i förhållande till målet i läroplanen?
- Hur ser pedagogerna till att barnen både utvecklar sitt modersmål och det svenska språket?
- Vilka utmaningar och möjligheter ser pedagogerna för att utveckla språket för flerspråkiga barn?

2. Centrala begrepp

I det här avsnittet kommer vi att redogöra de centrala begrepp som vi kommer att använda i vår studie. Begreppen som vi kommer att redovisa är *flerspråkighet* och *transspråkande*.

2.1 Flerspråkighet

Sandvik och Spurkland (2015) beskriver att begreppet flerspråkighet innebär när en individ talar mer än ett språk och kan använda sig av det i sitt vardagsliv och skifta mellan de olika språken beroende på vilket sammanhang man befinner sig i. Straszer (2018) betonar att i förskolan ska flerspråkighet både ses som en resurs och som ett mål för verksamheten. Genom att man använder flerspråkighet som ett mål och en resurs, blir förskolan likvärdig för alla barn och där barnen får möjligheten att använda sina språkliga resurser. Sandvik och Spurkland (2015) belyser att förskolan bör ha kunskap om flerspråkig utveckling och att det ska finnas utrymme åt modersmålsutveckling. Genom att förskolan erbjuder litteratur som är på barns modersmål kan det bli en brobyggare mellan förskolan och hemmet och det bidrar till att barns kultur blir bekräftad och att den är värdefull (ibid).

I förskolan kan personalen uppmuntra till flerspråkighet på olika sätt genom att de visar ett intresse och nyfikenhet för barns olika språk. Tillsammans med vårdnadshavare kan de översätta olika ord eller trygghets begrepp som barnen är vana vid (Sandell Ring 2021). Genom att ha ett dialogiskt möte med vårdnadshavare kan man knyta an och få ta del av deras tankar och erfarenheter, pedagogerna får då en inblick i barnets helhetssituation och vårdnadshavare blir introducerade i förskolans värld (Håland Anveden 2020). E-böcker är något som personalen i förskolan kan använda sig av som till exempel appen Polyglutt där barnen får möjligheten att lyssna på böcker på olika språk. De här metoderna kan hjälpa till att stärka flerspråkigheten i förskolan (Sandell Ring 2021).

Inom förskolan är teckenkommunikation en metod som pedagoger ofta arbetar med och ett exempel är TAKK. Pedagogerna använder TAKK som en metod för att stödja språket när de lär ut tecken och tal (Bruce, Ivarsson, Svensson, Sventelius 2016). Bruce et al. (2016) betonar att om

personalen ska kunna arbeta med TAKK framgångsrikt måste de ges möjligheten till fortbildning och vidareutveckling.

2.2 Transspråkande

Inom flerspråkighet finns det ett pedagogiskt förhållningssätt som kallas *transspråkande* och det handlar om hur människor som är flerspråkiga använder sina olika språk i vardagen.

I förskolan är transspråkande ett förhållningssätt till flerspråkighet och något som man kan se som en resurs genom att personalen arbetar aktivt med att stödja barnens användning av alla sina språk i meningsfulla situationer (Sandell Ring 2021). Transspråkande är inte enbart ett modersmålsstöd, utan ger barnen meningsskapande för att barnen är medvetna om vilket språk som används, därav blir det ett strategiskt nyttjande av deras resurser.

För att pedagogen ska kunna arbeta med transspråkande krävs det att pedagogen tycker att det är centralt (Håland Anveden 2020). Pedagogen planerar arbetet och reflekterar över hur och varför det ska göras på detta sätt samt att pedagogen är flexibel. För att synliggöra språken kan man lyfta fram transspråkande genom flerspråkighet och då synliggörs många språkliga resurser som till exempel digitala verktyg, ord, begrepp eller andra översättningsmaterial (ibid). När barnen leker, pratar och läser utvecklas det meningsfulla kontexter i förskolans verksamhet. Håland Anveden (2020) betonar att det är betydelsefullt att pedagogen definierar och visualiserar begreppen, översätter och kopplar dessa till barnens erfarenheter.

3. Teoretiska utgångspunkter

Inom vår studie använder vi oss av *läroplansteori*. Vi benämner även *interkulturellt förhållningssätt* som utgångspunkter utöver *läroplansteorin*. Inom ramen för det läroplansteoretiska perspektivet finns det tre olika arenor *formulerings - , transformerings - och realiseringsarena* som handlar om hur läroplanens innehåll har valts ut. Vi kommer att beskriva dessa arenor var för sig och förtydliga vad de innebär och hur vi använder oss av dem i vår studie.

3.1 Läroplansteori

Läroplansteori är ett globalt kunskapsobjekt med ett flertal olika nätverk och forskningsområden. Det centrala inom läroplansteori är läroplaner och andra styrdokuments innehåll, och hur detta innehåll kan kopplas samman med samhällsidéer, historia, kultur och filosofi (Edling 2021). Läroplansteori har även ett fokus på läroplanen och undervisningens innehåll men den är också sammankopplad med didaktiken (ibid). Lundgren (2020) beskriver att det finns två inriktningar i läroplansteorin och didaktiken, nämligen den normativa och undrande. Den normativa inriktningen uttrycker sig angående vad som ska göras, medan den undrande inriktar sig på att förtydliga varför en läroplan har en bestämd utformning (ibid).

Lärande och kunskap är två centrala aspekter inom läraryrket, och hur de tolkas och används styrs via politiska styrdokument. Edling (2021) beskriver att innehållet i styrdokumentet har varit en självklarhet, förr kunde pedagogerna säga att de hade utfört undervisningen med olika metoder. Men idag behöver man tänka på den språkliga medvetenheten genom att den tolkas på vetenskaplig grund för att få en inblick, för att begreppen i dokumentet har olika meningsinnehåll. Edling (2021) beskriver att läroplansteori kan också vara ett speciellt förhållningssätt till vetenskapen genom att man blir medveten om att förstå läroplanens syfte. Läroplansteorier avser vad som är giltig kunskap som ska läras ut och vilka faktorer som påverkas av ett visst stoff. De begrepp som framhävs i läroplansteorin är ramfaktor, stoffurval, formulerings -, transformering och realiseringsarenan (Linde 2021).

Ramfaktorteorin är något som påverkar användningen av läroplanen. Man kan beskriva denna teori som en tradition inom läroplansforskning. Idén bygger på ramfaktorer som storlek på gruppen, tid eller utformningen av verksamheten (Linde 2021). Linde (2021) beskriver också att ramarna ger en möjlighet att agera inom men å andra sidan så avgränsar och begränsar även ramarna dessa möjligheter.

Linde (2021) betonar att vi har en mental bild som vi bär med oss, hur vår världs- och livsåskådning ser ut och menar att läroplansteorin grundar sig på just detta. Den mentala bilden är individuell och det kan variera från person till person. Stoffet påverkas av vad läraren tycker är relevant för barnens kunskapsutveckling (ibid). I vår studie har vi använt oss av ramfaktorteorin för att analysera faktorer som påverkar verksamheten i förskolan, till exempel personalstyrkan, pedagogernas tolkning av läroplanen och vad som är relevant för barnens lärande.

3.2 Formuleringsarena, transformeringsarena och realiseringsarena

Formuleringsarenan har ett fokus på *själva utformandet av läroplanen*, det vill säga hur innehållet i undervisningen planeras och framställs samt vilka mål och krav som finns på inläringen. I formuleringen av läroplanen till förskolan ska det synas vilka ämnen och innehåll som ska studeras och läras ut till barnen (Linde 2012). Om pedagogen utgår från läroplanens formuleringar har de ett gott underlag till undervisningsinnehållet och pedagogen har därmed en bra grund att stå på (ibid). Så här uttrycks det i Lpfö 18 att "*Barn med annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål*" (Lpfö 18 s 8). Den reviderade läroplanen kan ses som ett komplement till att kunna påverka undervisningsinnehållet men man kan inte styra allt som står i läroplanen. Det som skrivs i läroplanen är önskvärda värden (Linde 2021). För att få en förtydligare förståelse om formuleringsarenan har vi intervjuat pedagoger om hur de formulerar läroplansmålet ovan och hur de anpassat målet utifrån deras olika verksamheter.

Utgångspunkten i *transformeringsarenan* är läroplanen där det står vilka förhållningssätt som läraren förväntas följa för att kunna uppnå den önskade utbildningen och för att förbereda barnen in i samhället. Lärarna tolkar läroplanen på sitt eget sätt och i processen görs det även tillägg och frändrag från läroplanen, man följer inte förhållningssätt till punkt och pricka. I

transformeringsarenan är pedagogerna huvudaktörerna (Linde 2021). Linde (2021) menar även att till exempel i förskoleverksamheten finns det en ledning som påverkar pedagogens tolkning av läroplanens mål samt innehållet i undervisningen. *Transformeringsarenan* avser hur de skilda aktörerna tolkar läroplanen, beroende på vilket ämne som läraren undervisar i, har hen en tolkningsfrihet av läroplanens mål (ibid). *Transformeringsarenan* kommer vi att använda oss av i vår studie för att synliggöra hur pedagogerna tolkar och transformerar målet i Lpfö 18 som betonar att "*Barn med annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål*" (Lpfö 18 s 8).

I *realiseringsarenan* är det aktiviteten och kommunikationen som är central. Linde (2012) beskriver realisering i förhållande till klassrummet men för oss är det förskolans verksamhet som är i centrum. *Realiseringsarenan* berör verkställandet av en undervisningsform. När läroplanen har formulerats och tolkats skapar pedagogen undervisningen. Fokuset är på lärarens undervisningsform och barnens deltagande (ibid). För att få en tydligare förståelse för *realiseringsarenan* har vi intervjuat pedagogerna om hur deras kommunikationen med vårdnadshavarna är betydelsefull för förskolan.

3.3 Interkulturellt förhållningssätt

Stier och Riddersporre (2019) uttrycker att förskolan är en arena där barnen får förutsättningarna att utforska och få möjligheten att vidga sina sociala, språkliga och kulturella vyer. Begreppet *interkulturellt förhållningssätt* innebär att man möter olika kulturer och skapar gemenskap med varandra. Enligt Skolverket (2023) sker integreringen i förskolan mellan pedagogen, barnet och barnets vårdnadshavare. Barnen kan ha olika kulturtillhörigheter och som pedagog är det betydelsefullt att veta vilket språk som barnets modersmål är och vilket eller vilka språk som talas i hemmet (ibid). Förskolan är en mötesplats som skapar förståelse för värdet av kulturell mångfald. Barnen får kännedom om andra barns levnadsförhållande och kulturer genom att kunna förstå och leva sig in i varandras levnadsförhållanden (ibid).

Inom den interkulturella pedagogiken är det centralt om man har erfarenheter av interkulturella kontakter, möten och kommunikation. Det skapas förutsättningar för att förstå andra människors levnadsförhållande samt att man ökar medvetenheten för ens egen kultur (Wetso och Ärlemalm - Hagsér 2018). För att kunna stödja barnen i förskolan bör pedagogerna utveckla sitt interkulturella förhållningssätt och ha en medvetenhet om att det finns barn som bär med sig olika erfarenheter och kunskaper från det sociala och kulturella sammanhanget som barnet lever/levt i (Håland Anveden 2020). Med begreppet interkulturellt förhållningssätt kan vi urskilja hur pedagogerna utformar sina verksamheter för alla barn oavsett vilket modersmål man talar eller vilken kultur man tillhör.

4. Tidigare forskning

I detta kapitel kommer vi att presentera tidigare forskning som både är nationell och internationell. Utifrån dessa forskningsstudier och avhandlingar har vi tittat på pedagogernas förhållningssätt och hur de har arbetat med flerspråkighet i förskolan. Till vår sökning av vetenskapliga artiklar har vi använt oss av Malmö Universitets biblioteks webbplats, som har tillgång till flera olika databaser. Databaserna som vi har använt oss av är ”ERIC via EBSCO” och ”SwePub”. Sökorden som vi har använt oss av för att hitta forskning som är relevant för vårt syfte är: teachers’ perceptions or attitudes, multilingualism, early childhood education och flerspråkighet i förskolan. I den internationella forskningen benämns begreppet early childhood education care och förkortningen av begreppet är ECEC.

4.1 Språk inriktningar i statliga styrdokument för Early childhood education

Tomter Alstad och Sopanen (2020) har skrivit en artikel som handlar om hur de undersöker språkinriktningarna i politiska utbildningsdokument för ECEC¹ i Norge och Finland. I undersökningen har de använt sig av Ruiz ramverk för språkorientering som analytiskt tillvägagångssätt. Forskningsfrågan som de utgår från i studien är ”vad som kännetecknar språkinriktningarna i statliga policydokument för ECEC i Finland och Norge” (Tomter Alstad och Sopanen 2020 s. 30). Tomter Alstad och Sopanen (2020) har analyserat sju statliga utbildningspolitiska dokument som publicerats under perioden 2008–2017 i relation till flerspråkighetsfrågor i Early Childhood and Education. De har använt sig av tre dokument från Finland och fyra från Norge. Artikeln har även ett fokus på språkideologier och inriktningar i politiken för ECEC i båda länderna. Finland är ett tvåspråkigt land där både finska och svenska är nationalspråk och Norge är huvudsakligen ett enspråkigt land (ibid). Tomter Alstad och Sopanen (2020) betonar att den globala migrationen har bidragit till att den språkliga mångfalden har ökat i västerländska samhällen under de åren som studien innefattar. I både Finland och

¹ Den internationella benämningen för förskola, Early Childhood Education and Care, förkortad ECEC.

Norge har detta inneburit stora förändringar i ECEC-området eftersom antalet barn med olika bakgrunder och minoritetsspråk har ökat i förskolorna.

Tomter Alstad och Sopianen (2020) anser att bakom politiken ligger en ideologi som ser på flerspråkighet som både en utmaning och en resurs. Denna dubbeltydighet medför en öppenhet inom ideologiskt utrymme. Författarna refererar till Johnson (2013) som beskriver att nationella språkpolitiska handlingar kan begränsa användningen av specifika språk och diskriminera deras talare. Tomter Alstad och Sopianen (2020) refererar även till Hornberger (2002) att språkpolitiken kan också skapa möjligheter för flerspråkig utbildning, där lärare kan integrera utbildningsprogram som ser på minoritetsspråk som tillgångar. Genom att arbeta utifrån dessa tillgångar kan det utvecklas metoder och tillvägagångssätt som främjar flerspråkighet. Slutligen framhåller Tomter Alstad och Sopianen (2020) att pedagogernas utbildning och vidareutbildning måste fokusera på en kritisk medvetenhet om flerspråkighet. Det innebär att lärarna behöver få kunskap om flerspråkighet och språkundervisning samt att få utveckla en förståelse för de politiska och samhällsmässiga aspekterna av de utmaningar som är kopplade till flerspråkighet (Tomter Alstad och Sopianen 2020).

4.2 Gör jag rätt? - flerspråkighet som kompetens och resurs.

Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019) har skrivit en avhandling med rubriken "*Man blir lite osäker på om man gör rätt*" som handlar om hur pedagogerna samtalar om sitt arbete med barn som har annat modersmål än svenska. I avhandlingen fokuserar de på samtal som äger rum med tre arbetslag och har som utgångspunkt att pedagogerna betraktar flerspråkighet som kompetens och resurser. Pedagogerna har också ökad förståelse för att stimulera och uppmärksamma flerspråkiga barns modersmål. Pedagogerna har en betydelsefull roll i förskolan för att kunna ge barnen möjlighet att utveckla sin flerspråkighet. Författarna refererar till Skolverket (2016) som benämner att det vistas allt fler barn i förskolan som är eller kommer att bli flerspråkiga.

Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019) betonar betydelsen av att stimulera barnens flerspråkighet, av målet i Lpfö 98 reviderad 2016 beskriver "*Förskolan ska sträva efter att varje barn som har ett annat modersmål än svenska utvecklar sin kulturella identitet och sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som sitt modersmål*" (Skolverket 2016, s 10). Detta mål kan

tolkas på olika sätt. Övergripande har det att göra med förskolans uppdrag och demokrati samt allas lika värde. Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019) hänvisar till Puskás och Björk – Willén (2017) som menar att alla språk ska få ett utrymme i förskolan, det innebär att likvärdigheten och möjligheten i verksamheten begränsas för att barnen ska utveckla alla sina språk.

Oavsett vilket språk pedagogerna talar bör de kunna arbeta med barn som har ett annat modersmål och ge de rätt förutsättningarna för utveckla sitt modersmål och det svenska språket. I Fredriksson och Lindgren Eneflos (2019) studie visar det att pedagogerna har svårt att styra och reglera vilket språk som bör användas. Detta leder till att vissa språk premieras och andra språk blir uteslutna eller inte uppmärksammas alls. Under pedagogernas samtal framkommer det även hur de använder sig av olika material och aktiviteter för att uppmärksamma och stimulera barnens olika språk, som till exempel digitala verktyg, PENpal, bilder, musik och böcker.

Lundqvist, Eriksson & Franzén (2022) belyser att förskolan är det väsentligt att barnen både får utveckla sitt språk och sin kommunikationsförmåga, vilket bidrar till gemenskap men även hjälper barnens utveckling och lärande. Utvecklingen sker genom att barnen får producera, använda och förstå språk till exempel i undervisning men även i lek och samspel med andra. Pedagoger har en stor påverkansfaktor inom flerspråkigheten och att man ska se flerspråkighet som en tillgång. Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019) betonar att i samtalen framkommer det att pedagogerna är medvetna om flerspråkighetens betydelse och att de arbetar med olika strategier för att uppmärksamma barnens olika språk såsom att lära sig ord, visa intresse för barnets kultur och använder sig av digitala verktyg. Resultatet visar även att pedagogerna har en positiv inställning till flerspråkighet men att det även finns svårigheter och utmaningar med arbetet för att kunna stimulera och uppmärksamma barnens olika språk (Fredriksson & Lindgren Eneflo 2019).

4.3 Förskollärarens stöd

Svensson (2012) beskriver i sin avhandling att man bör fokusera mer på de flerspråkiga barnen genom att lyfta fram hur förskollärarna kan stödja barnen med att utveckla sina ordförråd. Författaren refererar till skollagen som säger att barn som har ett annat modersmål ska få möjligheten att både utveckla sitt modersmål och det svenska språket. Det betyder att man ska

möta alla barn med ett intresse och respekt för vilket språk som de härstammar från. Förskolan ska vara en plats där barnen erbjuds mångsidig stimulans och ett fokus är på språklig utveckling. Det är förskollärarna som har ett ansvar att skapa en gynnsam språkmiljö för barnen. Lundqvist, Eriksson & Franzén (2022) belyser att i förskolan är det väsentligt att barnen både får utveckla sitt språk och sin kommunikationsförmåga, vilket bidrar till gemenskap men även hjälper barnens utveckling och lärande. Utvecklingen sker genom att barnen får producera, använda och förstå språk till exempel i undervisning men även i lek och samspel med andra.

Svensson (2012) beskriver att i den reviderade läroplanen för förskolan framgår det en tydlighet om förskollärarnas skyldighet att medvetet arbeta med att stimulera alla barns språkliga utveckling. Inom de nationella utbildningsinsatserna har det initierats fortbildning i syfte att vidareutbilda förskollärare och barnskötare för att kunna höja medvetenheten inom detta område. Att öka kunskapen för pedagogerna om de flerspråkiga barnens situation och genom att kunna förbättra deras möjligheter att kunna utveckla sitt modersmål likaså svenskan. Sandell Ring (2021) beskriver att pedagogerna kan uppmuntra barnen att använda multimodala verktyg på olika språk. Genom att barnen får interagera och kommunicera med andra barn som behärskar samma modersmål uppmuntrar pedagogerna barnen att använda begrepp och ord på andra språk än svenska (ibid).

För att barn ska kunna utveckla flera språk ska det helst vara en färskvvara som är levande i barns språkmiljö (Håland Anveden 2020). Svensson (2012) beskriver att språkmiljön i förskolan har en avgörande roll i att ge barnen den nödvändiga språkliga stimulansen. Om barnen inte tar eget initiativ till att utforska språket, får förskolläraren finnas där för att välja aktivitet som gynnar barnets språkutveckling och väcker barnets intresse och nyfikenhet (ibid). Barnen som har ett annat modersmål än svenska ska kunna ha ett åldersadekvat ordförråd när de börjar i skolan, för att kunna delta i undervisningen med sina kamrater. Förskoleverksamheten kan lära barnen nya ord så de har tillgång till detta när de börjar i skolan (ibid).

Svensson (2012) betonar även att forskningen har visat att förskolan har en betydande roll för barns språkutveckling, i synnerlighet barn som inte har svenska som första språk. För barnen som har svenska som andraspråk kan förskolan vara platsen där de möter det svenska språket för

första gången. I en förskoleavdelning som har ett starkt fokus på att stimulera språket och där språkanvändningen är utvecklande, är det vanligt att man använder sig av öppna och genuina frågor, upprepningar samt bekräftelse av barnens uttalanden. Pedagogerna behöver arbeta aktivt med att fördjupa och utvidga samtalen, samtidigt som de använder ett mångsidigt ordförråd.

Slutligen framhåller Svensson (2012) att under förskoletiden deltar inte alla barn i de svenskspråkiga miljöerna och barn mellan ålder fem och sex år som inte har svenska som andra språk har kanske inte hunnit utveckla ett ordförråd i samma omfattning som barn med svenska som första språk. Där har förskolan en betydande roll för flerspråkiga barn genom att barnen kan få möjligheten att utveckla alla sina språk samt en ökad medvetenhet och respekt för barnens alla språkkunskaper.

4.4 Flerspråkiga barns språkutveckling

Kultti (2012) har skrivit en avhandling som handlar om flerspråkiga barns språkutveckling. Förskolan kan ses som ett samband och ett samhälleligt instrument för att kunna stärka språkutveckling som fungerar i både mångkulturellt och globaliserat samhälle. Mest handlar det om att ge förutsättningar för att kunna utöva ett medborgarskap samt att kunna utveckla olika kompetenser. Den språkliga kompetensen kommer i tidig ålder och därför intresserar detta Kultti (2012) att studera utvecklingen av barn som är yngre. I detta forskningsintresse sätts barnens kommunikativa och språkliga utveckling in i en pedagogisk kontext.

Kultti (2012) refererar till Skolverket (2011) som belyser att vart femte barn i förskolan har ett annat modersmål än svenska. Bakgrunden för Kulttis (2012) studie är att barnen kommunicerar på fler än ett språk samt vilka erfarenheter flerspråkiga barnen får i förskolan. Barns värld är flerspråkig och barn kan tala eller flera språk beroende på vilken miljö eller sammanhang som barnet befinner sig i, till exempel utanför hemmiljö kan de använda sig av annat språk utöver sitt modersmål och i förskolan är första språket svenska (Kultti 2023). Ett intresse som har väckts hos Kultti (2012) som hänvisar till Skolinspektionens (2010) rapport *“Språk- och kunskapsutveckling för barn och elever med annat modersmål än svenska”* som visar att elever som har ett annat modersmål än svenska får sämre förutsättningar för att nå de nationella målen i grundskolan än eleverna med svenska som sitt förstaspråk. Förskolan är det första steget i

utbildningssystemet och barnens språkkunskaper tillägnar barnen sig i tidig ålder. Andra modersmål än majoritetsspråket blir sällan uppmärksammat som ett möjligt redskap för lärande i förskolan. Kulttis (2012) metod var att observera lärarna och förde anteckningar av händelser och språkliga aktiviteter, det användes även kamera för videoinspelning för att kunna se interaktionen mellan de olika aktörerna och under inspelning fanns det innehållsrika och detaljerade data av människornas handlingar.

Resultatet enligt Kultti (2012) visar att om man socialiserar in barnen med flera språk i en erbjudande lärandemiljö, där man talar på svenska, lär sig barnen att använda det gällande kommunikationsspråket. Därav blir barnen klara av att man talar svenska istället för barnens modersmål. Medan forskningen visar att barnen med flera språk blir deras modersmål legitima vid sammanhang som olika lektillfällen med modersmållärare eller barn som talar mer än två språk. När barnen inkluderar flera personer i ett sammanhang görs det att barnet pendlar mellan svenska och deras modersmål. Det tyder på att barn i tidig ålder observerar vilket språk som blir funktionellt i just det sammanhanget. Det gör att barnen inledningsvis byter språket av andra individernas behov och kompetens (ibid).

4.5 Sammanfattning

Den tidigare forskningen beskriver vilken betydelse flerspråkigheten har inom förskolan och hur pedagoger arbetar med barn som är flerspråkiga. Detta blir relevant till vår studie och våra frågeställningar där vi vill undersöka: *Hur arbetar pedagogerna med flerspråkighet i förhållande till målet i läroplanen?*, *hur ser pedagogerna till att barnen både utvecklar sitt modersmål och det svenska språket?* och *vilka utmaningar och möjligheter ser pedagogerna för att utveckla språket för flerspråkiga barn?* Forskningen blir relevant för vårt syfte eftersom författarna beskriver hur pedagogerna tolkar flerspråkighet och ser det som en tillgång i sina verksamheter. I Fredriksson och Lindgren Eneflors (2019) forskning tolkar vi att pedagogerna benämner även olika strategier som de använder sig av när de arbetar med barnen modersmål. Utifrån Tomter Alstad och Sopenan (2020) forskning kan vi urskilja att pedagogerna behöver mer kunskap om flerspråkighet och språkundervisning och för att göra det möjligt behöver pedagogerna vidareutbilda sig. Med denna studie hoppas vi kunna ge en ökad förståelse om hur flerspråkighet kan ses som en tillgång i förskolan och inte något som ska ses som ett hinder.

5. Metod

I detta kapitel kommer vi att presentera vårt val av metod, urval av respondenter och genomförande av intervjuerna. Vi kommer även att presentera analysmetod och etiska överväganden inom forskning.

5.1 Metodval

Inom kvalitativ forskning använder man sig ofta av en semistrukturerad intervju och det innebär att intervjuaren följer ett formulär med en uppsättning av förberedda frågor. I en semistrukturerad intervju finns det dock möjlighet till anpassbarhet och följdfrågor baserat på respondentens svar (Alvehus 2019). Den som håller i intervjun behöver vara uppmärksam i sitt lyssnande och vara beredd med följdfrågor eftersom respondenten har en stor möjlighet att påverka intervjuens innehåll (ibid). Som metodval valde vi semistrukturerade intervjuer eftersom vi ville komma åt pedagogernas berättelser kring flerspråkighet. I den semistrukturerade intervjun kunde vi använda oss av öppna frågor och möjligheten till följdfrågor som är fokuserade på vårt syfte och frågeställningar.

Alvehus (2019) anser att intervjuer är en betydelsefull metod i kvalitativ forskning eftersom det ger en möjlighet att få ta del av andra människors känslor och deras perspektiv om ämnet. Vidare menar Kvale och Brinkmann (2021) att när man intervjuar en människa har man ett ömsesidigt intresse för ämnet. Under samtals gång konstrueras interaktion mellan intervjuaren och den som blir intervjuad. Man utbyter åsikter om ämnet som man samtalar om (ibid). I en intervju är det inte bara respondenternas svar man får ta del av, man får även se hur de upplever frågorna genom deras mimik, kroppsspråk och hur de försöker att formulera svaren till en rätt mening (Alvehus 2019).

5.2 Urval

När man gör en intervjustudie ska det alltid finnas ett urval och urvalet innebär att man bestämmer sig för vilka individer som ska vara med i ens studie (Alvehus 2019). I en intervjustudie kan man också göra strategiska urval och det innebär att man väljer ut personer

som är relevanta och med specifika erfarenheter för ens studie och kan svara på de frågor som man vill studera (ibid). Till vår studie valde vi pedagoger som arbetar på mångkulturella förskolor, vi gjorde detta urval eftersom de kan ge oss en bredare förståelse av vårt ämne som vi studerar. Det strategiska urvalet vi gjorde är urvalet utifrån pedagogers erfarenhet av att arbeta med flerspråkighet. Pedagogerna som deltog var två förskollärare och två barnskötare och för att följa Vetenskapsrådets (2002) krav på god forskningssed för att skydda deras identitet har vi valt att använda oss av fiktiva namn på pedagogerna, namnen som vi valde slumpmässigt är Julia, Sanna, Maja och Wilma.

- Julia: Utbildad förskollärare och barnskötare. Har 20 års erfarenhet av yrket. Arbetar med barn i åldern 1-3
- Sanna: Utbildad barnskötare. Har 13 års erfarenhet av yrket. Arbetar med barn i åldern 1-3.
- Maja: Utbildad förskollärare och specialpedagog. Har 36 års erfarenhet av yrket. Arbetar med barn mellan åldern 3-4.
- Wilma: Utbildad barnskötare. Har 2,5 års erfarenhet av yrket. Arbetar med barn mellan åldern 3-5 år.

5.3 Genomförande

För att vi skulle kunna genomföra vår studie började vi med att kontakta pedagoger som arbetar i olika mångkulturella förskolor. Vi skickade ut ett mail till de fyra pedagogerna som vi ville intervjua. I mailet skrev vi en kort presentation om oss själva och vad vår studie kommer att handla om samt bifogade vi samtyckesblanketten (se bilaga 1). Vi bokade in intervjuerna och de genomfördes enskilt både genom zoom och fysiska möten beroende på vad som passade bäst för våra deltagare. Pedagogerna fick muntligt säga att de hade läst igenom samtyckesblanketten och att de godkände sin medverkan i vår studie. Alvehus (2019) benämner att spela in samtalet eller

mötet ger respondenterna en trygghet och vet att ord för ord finns i inspelningen. Genom att vi spelade in våra intervjuer kunde vi bara koncentrera oss på våra respondenter och vara närvarande i deras svar. Om vi istället hade använt oss av anteckningar hade det kunnat bli ett störande moment och att vi hade även inte fått med den detaljerad information som vi fick i inspelningarna.

5.4 Analysmetod

Efter våra genomförda intervjuer transkriberade vi ljudinspelningarna. Alvehus (2019) betonar att transkribering är det första steget i analysen och det är där man förvandlar tal till text.

Transkriberingen gjorde vi enskilt och läste sedan upp den för varandra. Efter transkriberingen var nästa steg som Alvehus (2019) beskriver att sortera, reducera och argumentera. Genom att man läser igenom sitt insamlade material flera gånger skapas det en förtrogenhet och en bättre inblick i vad det handlar om, efter det kan man börja tematisera sitt insamlade material (ibid).

När vi hade läst igenom vårt insamlade material flera gånger kunde vi se vissa likheter i svaren och då började vi tematisera innehållet i olika kategorier. De kategorierna blev sedan fyra rubriker som vi utgick från i vår analys: *Pedagogers beskrivning av flerspråkighet, metoder i arbetet med flerspråkighet, förskolans förutsättningar i relation till läroplanens mål och samverkan med vårdnadshavarna som ett sätt att realisera läroplanens mål.*

Efter sortering av sitt material blir nästa steg att reducera, Alvehus (2019) beskriver att reducera innebär när forskaren förenklar empirin och väljer ut de delar som är mest relevanta för ens studie. Vi gjorde detta genom att vi valde bort vissa delar av empirin som inte var relevant för vår studie som till exempel när respondenten gav svar som inte passade in på vårt syfte. Sista steget är argumentera och det handlar om hur analysen blir uppbyggd av det insamlade empirin relaterat med teorin som har valts fram (ibid). Vårt insamlade material har analyserats utifrån de centrala begreppen samt utifrån den teoretiska utgångspunkten som vi har valt i vår studie.

5.5 Etiska överväganden inom forskning

I en undersökning finns det fyra grundläggande krav och riktlinjer som en undersökning måste byggas på. Vid utförandet av vår studie har vi utgått från de etiska forskningsprinciperna som

betonas i Vetenskapsrådet (2017). I vår samtyckesblankett som deltagarna har fått ta del av och godkänna sin medverkan, har vi förtydligat vad vår studie kommer att handla om och informerat vilka principer vi utgår ifrån. De fyra grundläggande kraven är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet 2002).

Informationskravet innebär att forskaren ger information till personen som deltar i undersökningens syfte. Forskaren behöver även förtydliga för personen som deltar att det är frivilligt att vara med och att man när som helst kan avbryta sin medverkan (Vetenskapsrådet 2002). Genom att vi skickade ut vår samtyckesblankett (se bilaga 1) informerade vi våra respondenter vad vår studie kommer att handla om och att de när som helst under intervjuens gång kunde avsluta sin medverkan.

Samtyckeskravet syftar på att intervjuaren endast får undersöka personer som har lämnat samtycke. De personer som deltar i undersökningen har rätt till att själva besluta över sitt deltagande. Deltagarna har även rätt att själv bestämma om hur länge, när och vilken plats intervjun ska ske på (Vetenskapsrådet 2002). När vi kontaktade pedagogerna som vi ville intervjua utgick vi från denna punkt, där de fick bestämma över vilken tid och plats som var bäst för dem.

Konfidentialitetskravet betonar att deltagarna i studien ska bli informerade om att deras personuppgifter inte kommer att identifieras eller delas med andra. Allt det insamlade materialet kommer att sparas och skyddas på ett säkert ställe (Vetenskapsrådet 2002). Vi informerade deltagarna att det insamlade materialet av intervjun och deras personuppgifter kommer att förvaras på Malmö universitets server.

Nyttjandekravet handlar om materialet som är insamlat och att det endast får användas i forskningssyfte och särskilt för denna studie (Vetenskapsrådet 2002). Till våra respondenter informerade vi om att det insamlade materialet kommer att raderas efter att vårt arbete har blivit godkänt.

6. Analys och resultat

Vårt syfte är att undersöka svårigheterna i pedagogers arbete med flerspråkighet, i förhållande till målet i förskolans läroplan. Målet i *Läroplan för förskolan: Lpfö 18* betonar att "*Barn med annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål*" (Lpfö 18 s. 8). Utifrån vårt insamlade material kommer vi att använda oss av *läroplansteorin* och begreppen *formulerings - , transformerings - och realiseringsarena* för att kunna analysera nedanstående frågeställningar:

- Hur arbetar pedagogerna med flerspråkighet i förhållande till målet i läroplanen?
- Hur ser pedagogerna till att barnen både utvecklar sitt modersmål och det svenska språket?
- Vilka utmaningar och möjligheter ser pedagogerna för att utveckla språket för flerspråkiga barn?

I det insamlade material kunde vi urskilja fyra kategorier: *Pedagogers beskrivning av flerspråkighet, metoder i arbetet med flerspråkighet, förskolans förutsättningar i relation till läroplanens mål och samverkan med vårdnadshavarna som ett sätt att realisera läroplanens mål.*

6.1 Pedagogernas beskrivning av flerspråkighet

Inom förskolans värld kan det finnas pedagoger som anser att flerspråkighet är ett hinder, medan våra respondenter ser flerspråkighet som något positivt. Utifrån frågan "vad är flerspråkighet för dig?"; fick vi varierande svar från samtliga medverkande. Julia berättar att flerspråkighet för henne är; "*när ett barn eller en människa har flera olika språk som modersmål*". Sanna beskriver att; "*Flerspråkighet är när man talar flera språk och det är mångfald, man ska se det som en tillgång i förskolan*".

Julia nämner att i arbetet med flerspråkighet är fokuset på ett interkulturellt förhållningssätt centralt eftersom det öppnar upp en nyfikenhet och ett intresse där man uppmuntrar barns olika

levnadsförhållanden som deras språk och kulturer. Håland Anveden (2020) beskriver att pedagoger behöver utveckla sitt interkulturella förhållningssätt för att kunna hjälpa barnen och de måste även vara medvetna om att barnen har olika erfarenheter och kunskaper.

Genom att man tar del av barnens olika levnadsförhållanden belyser Sanna att med hjälp av flerspråkighet öppnas det upp vägar mellan pedagoger och barn men även mellan pedagoger och vårdnadshavare. I förskolan är interaktionen centralt mellan pedagog, barn och deras vårdnadshavare (Skolverket 2023). Barnen har olika kulturtillhörigheter men det är betydelsefullt för pedagogen att veta vilket modersmål barnet har samt vilka språk som talas i hemmet.

Straszer (2018) betonar även att i förskolan kan arbetet med flerspråkighet både ses som en tillgång och en resurs i verksamheten eftersom då kan utbildningen bli likvärdig för alla barn för då tar man tillvara på deras olika språk och kulturer och interagera det i verksamheten. Sanna hävdar att arbetet med flerspråkighet är en vinst och att det är en trygghet.

När man arbetar med flerspråkighet blir det en trygghet mellan pedagoger och barn, man lär sig av varandra och det öppnas upp till en gemenskap. Flerspråkighet är en vinst och man ska ta tillvara på de olika språken som finns på förskolan och på sin avdelning. Om man har personal som är flerspråkiga så ska man se dem som en resurs och använda sig av deras kunskaper och kompetens. (Sanna)

Wilma betonar att det är bra att man kan behärska andra språk för då ses man som en resurs för verksamheten. Man kan även kommunicera med vårdnadshavare som behärskar ett annat språk än svenska.

Jag är själv flerspråkig och har till exempel lärt min kollega vad olika frukter heter på arabiska. Genom att min kollega har fått lära sig vad olika frukter heter på arabiska har hans förståelse ökat och även visat för barnen att man kan lära sig flera språk. Detta har blivit ett kollegialt arbete gentemot varandra. (Wilma)

Från respondenternas svar blir det synligt hur de lyfter fram flerspråkighet, som ett centralt ämne eftersom att mångfalden ökar i samhället och inom förskolan börjar fler barn som är flerspråkiga

med olika kulturella bakgrunder och språk.

6.2 Metoder i arbetet med flerspråkighet

I arbetet med flerspråkighet i förskolan beskriver respondenterna att de arbetar utifrån målet som benämns i läroplanen och att de använder sig av olika metoder för att kunna hjälpa och för att förstå barn som är flerspråkiga. Till exempel i samlingar använder sig pedagogerna av de olika språken som finns på avdelningen. Sanna beskriver att i sångstunderna integrerar hon barnens modersmål som finns på avdelningen och där har hon sett att barnen visar ett intresse även om de inte behärskar alla språk.

En period använde jag mig av sångstunder med flera språk och det var många barn som visade ett intresse även om de inte talade språket som jag erbjöd. Ett språk som vi hade var arabiska och då kunde vi se att barnen började lära sig sångerna på arabiska och började även lära sig några ord som de sedan kommunicerade med de barnen som talar det språket. Musiken är ett jättebra verktyg som hjälper till att implementera flerspråkighet och de olika språken som finns på avdelningen. Vi tog tillvara på barnens nyfikenhet och intresse för språket. (Sanna)

Genom att Sanna kopplar in olika språk i sin undervisning ser man hur hon använder sig av transspråkande som är ett pedagogiskt förhållningssätt, där pedagogerna lyfter fram barnens olika språk genom att synliggöra barnens mångspråkiga resurser (Håland Anveden 2020). Håland Anveden (2020) beskriver även att pedagogen behöver se transspråkande som något centralt för att kunna arbeta utifrån det.

Westo och Ärlemalm- Hagsér (2018) beskriver att inom den interkulturella pedagogiken är det centralt om man har kännedom om interkulturella kontakter, kommunikation och möten. För att utbildningen ska bli likvärdig arbetar Julia utifrån ett interkulturellt förhållningssätt och kartlägger varje barns olika modersmål och interagerar de i utbildningen på olika sätt.

Redan vid inskolningen och vid första introduktionen pratar vi med vårdnadshavare om vilket modersmål barnet talar hemma. Vi ber även vårdnadshavare att skriva ner olika trygghets begrepp och ord som är användbara när man talar med barnet som

till exempel vad mjölk heter på deras modersmål. Sedan försöker vi integrera deras språk i verksamheten genom att man kan till exempel lyssna på litteratur eller musik. Genom att vi arbetar på detta sätt gör det så att alla blir inkluderade och att språket ses som en tillgång och inte som ett hinder. Vi får även bra länk mellan förskolan och hemmet. (Julia)

Skolverket (2023) betonar att i förskolan sker integreringen mellan pedagogen, barnet och barnets vårdnadshavare. Eftersom barn kan ha olika kulturtillhörigheter behöver pedagogerna vara uppmärksam på vilket modersmål barnet talar. Julia arbetar utifrån vad Skolverket (2023) betonar eftersom hon visar ett intresse för barnets modersmål redan vid inskolning.

Sandell Ring (2021) benämner att när pedagogerna visar ett intresse och nyfikenhet för barnens språk, blir det att de uppmuntrar barnens flerspråkighet. För att barnen ska få de bästa förutsättningar på förskolan kan personalen ta hjälp av vårdnadshavare och översätta olika ord och begrepp som ger trygghet till barnen. För att öka förståelsen hos flerspråkiga barn beskriver Wilma att de översätter olika ord till barnens modersmål som till exempel macka, mjölk och äpple. För att flerspråkiga barnen ska kunna benämna ord på saker och ting beskriver Sanna att de har satt upp bilder på avdelningen för att underlätta för barnen, till exempel vid måltidssituationerna. Genom att personalen sätter upp bilder och översätter olika ord till barnens modersmål kopplas det till Svensson (2012) avhandling där hon beskriver att förskolan ska vara plats med mångsidig stimulans samt ha en gynnsam språkmiljö med inriktning på den språkliga utvecklingen.

Ett hjälpmedel som personalen kan använda sig av för att stärka flerspråkigheten i förskolan är e-böcker som appen Polyglutt (Sandell Ring, 2021). Maja och Sanna beskriver att med hjälp av Polyglutt kan man använda barnböcker som är översatta till olika språk.

Vi använder oss av Polyglutt och där finns barnböcker som är översatta till andra språk. Barnen får till exempel först höra boken på svenska och sen får de höra den igen på det modersmålet som barnet talar. Genom att barnet först får höra den på sitt språk och sen på svenska kan det öka förståelsen hos barnet. (Maja)

När vi har högläsning med barnen så använder vi oss av Polyglutt och där får vi tillgång till böcker på flera olika språk. Det ger oss möjligheten att barnen kan lyssna enskilt eller tillsammans på böckerna. (Sanna)

Maja beskriver för att kunna stötta flerspråkiga barn som har svårigheter med det svenska språket kan man använda sig av metoden TAKK som ett hjälpmedel. Bruce et al. (2016) beskriver att när man arbetar med TAKK så använder man sig av tecken och uttalar ordet samtidigt. Man kan även använda sig av bildstöd och peka på bilden samtidigt som man uttalar och gör tecknet på det viset blir det en tydlighet för barnet vad pedagogen vill förmedla. Julia beskriver även att på hennes förskola arbetar de med TAKK.

På förskolan arbetar vi med TAKK och det är något som vi använder oss av kontinuerligt i vardagen. Jag själv har en grund och fortsättningsutbildning inom TAKK. Just nu har även våra barnskötare kompetensutveckling inom TAKK. Så det är en väldigt bra tillgång när man arbetar med flerspråkiga barn (Julia).

Här kan vi se en koppling till Bruce et al. (2016) som belyser att om personalen ska kunna arbeta med TAKK behöver de ges möjligheten till vidareutbildning. Alla respondenter har ett gott samarbete med vårdnadshavare och involverar dem i verksamheten. Både Julia och Sanna beskriver att när de har föräldramöten så har de möjligheten att ta in en tolk som kan hjälpa de vårdnadshavare som inte talar det svenska språket.

6.3 Förskolans förutsättningar i relation till läroplanens mål

När vi hade samlat ihop intervjuerna och gjort transkriberingen kunde vi se att svaren från frågan; "Får barnen den förutsättningen som står i läroplanen?", hade en likhet med varandra. Likheten är att samtliga pedagoger anser att det finns svårigheter att arbeta med målet som står i Lpfö 18 när man själv inte behärskar språket. Julia uttrycker att det finns ett dilemma att arbeta med målet i läroplanen som säger att förskolan ska utveckla alla barns modersmål. Dilemmat som hon anser är att på förskolan finns det svårigheter när verksamheten inte behärskar språket.

När det är språk som förskolan inte har tillgång till så är det svårare eftersom det ofta inte finns tillgång till personal som kan språket. Där får man ta hjälp av vårdnadshavarna. Oftast är det lättare när språket talas av fler. Just att säkerställa att man utvecklar alla modersmål, det är väl där svårigheten är; att det oftast blir de språk som är mer dominerande som blir representerade i utbildningen. (Julia)

I Fredriksson och Lindgren Eneflors (2019) forskning framhåller de att pedagogerna kan ha svårigheter att styra och reglera vilket språk som bör användas. Detta blir en koppling till vad våra respondenter beskriver att de språk som är av majoritet i förskolan uppmuntras medan de som inte tillhör majoriteten blir mindre synliga och inte uppmärksammas på samma sätt.

Inom ramfaktorteorin beskriver Linde (2021) att utformningen av verksamheten kan spela roll i användningen av läroplanen. Våra respondenter förklarar att när de inte har tillräckligt med personal så kan de inte utforma vad läroplanens mål beskriver för barnens behov. Pedagogerna känner sig otillräckliga och tiden inom ramarna för verksamheten går inte att tillgodose för att uppfylla barnens behov och därmed måste de begränsa vissa moment inom verksamheten. Inom läroplansteorin beskriver Edling (2021) att läroplanen och undervisningen är i fokus med ett inslag av didaktik. Styrdokumentens innehåll är en grund för pedagogerna att använda och göra ett undervisningsunderlag av metoder och strategier. Respondenterna tolkar läroplanens mål utifrån barnens modersmål, i sin planering görs sedan ett undervisningsunderlag av metoder och strategier hur de ska få in modersmål i verksamheten.

Sandvik och Spurkland (2015) beskriver att det borde finnas mer kunskap i verksamheten om flerspråkighet för att på bästa sätt hjälpa barnen att utvecklas inom området och att verksamheten tar till sig barnens modersmål. Maja berättar att när barnet inte har ett modersmål som personalen behärskar är det svårt att tillgodose barnets behov. Det blir en utmaning att arbeta med barnets språk men man kan få reda på enstaka ord genom att ha en dialog med vårdnadshavarna.

Jag kan uppleva att man saknar resurser när man inte kan kommunicera med vårdnadshavare och att man inte förstår dem. Jag känner mig otillräcklig när man inte kan hjälpa men som tur har vi kanske andra personal på förskolan som pratar det språket (Sanna)

Sanna säger att för att hon inte ska stanna i sin utbildning uppdaterar hon sig själv genom att läsa artiklar om flerspråkighet samt litteratur för dessa ändamål. Förskoleforum är något som Sanna benämner och rekommenderar att man ska använda sig av, där kan man ta del av olika artiklar om till exempel hur man kan arbeta med flerspråkighet i förskolan.

Maja benämner också att det är en tillgång om personalen kan behärska de flerspråkiga barnens språk. Wilma beskriver att de har startat ett projekt för barnen, där de får sätta ord på olika föremål. Bilderna visar till exempel hur man har kommit till förskolan och föremålen kan vara en cykel eller en bil. Med hjälp av vårdnadshavare har de fått spela in när de till exempel benämner ordet bil på sitt modersmål, pedagogerna har sedan spelat upp detta för barnen så att de får höra de olika föremålen på de språken som finns på avdelningen. Wilma förklarar att hon arbetar med en tydlig kommunikation i förskolan och med det arbetssättet lär sig barnen att utveckla sitt språk genom att man får in det i verksamheten.

6.3.1 Samverkan med vårdnadshavarna som ett sätt att realisera läroplanens mål

Pedagogerna beskriver att samverkan med vårdnadshavarna har en stor roll för barnet på förskolan. I Lpfö 18 står det att barnen ska få de bästa möjliga förutsättningar för att kunna utvecklas rikt och mångsidigt samt att förskolan ska ha en god samverkan med hemmen på ett nära och förtroendefullt sätt. Här synliggörs transformerings-, och realiseringsarenan genom att pedagogerna arbetar utifrån målet i läroplanen som säger att man ska ha en nära samverkan med barnets hem och att förskolan ska ha en daglig kommunikation med vårdnadshavarna. Samarbetet mellan förskolan och hemmet är väsentligt för barnens utveckling både i sitt modersmål och det svenska språket (Linde 2021). Verksamheten utgår från läroplanens mål och pedagogen transformerar målet och gör sedan en planering och realiserar det i sin undervisning. Julia beskriver att de har börjat arbeta med ett tema på avdelningen och hur de har gjort för att inkludera alla.

I vårt projekt just nu jobbar vi till exempel med boken *Knacka på* som tema och där är tanken att vi ska få in vårdnadshavare att de ska hjälpa oss med dörrarna.

Dörrarna är i olika färger och vårdnadshavare ska få hjälpa oss att översätta färgerna till barnens modersmål och vad de olika begreppen och sakerna heter i rummen som till exempel i ett av rummen står det en trumma och att man då översätter vad trumman heter på barnens olika modersmål. Genom att vi arbetar på detta sätt får vi inkludering av alla och en röd tråd genom projektet. (Julia)

Genom att Julia arbetar på det här sättet blir transformerings- och formuleringsarenan synlig eftersom att hon tolkat läroplanen på sitt sätt och har skapat en likvärdig verksamhet för alla och att barnen ska få känna en delaktighet i temat (Linde 2012). I realiseringsarenan är kommunikationen central och Julia får vårdnadshavare delaktiga genom att ha en kommunikation och ber dem översätta ord och begrepp på barnens modersmål. Vi får en inblick i hur Julia har planerat projektet och sedan hur hon realiserat orden och begreppen in i temat. Även om pedagogerna inte kan jobba med undervisning som utvecklar barnens språk kan de i stället visa ett intresse för barnens kultur och traditioner och få in dem i verksamheten.

Fånga upp barnens traditioner och hur de firar traditionerna och vara uppmärksam på vad barnet vill berätta om de olika traditionerna För att bredda alla barns och pedagogers kunskap. (Maja)

Maja beskriver att vid högtider till exempel påsk och jul arbetar förskolan med att ha alla traditionerna i fokus. I barnens hem kan de fira traditionerna på olika sätt och då vill Maja lyfta det och få in det i verksamheten. I skapandet på förskolan kopplar Maja in de olika traditionerna genom att barnen får pyssla och under tiden samtalar man om de olika traditionerna och barnen lär sig av varandra. I formuleringen av läroplanen står det att i förskolans uppdrag ingår det att överföra och utveckla ett kulturarv som till exempel traditioner.

6.4 Sammanfattning av analysen

Som svar på den första frågeställningen: "*Hur arbetar pedagogerna med flerspråkighet i förhållande till målet i läroplanen?*", är likheten att respondenterna uttrycker sig att det finns svårigheter att arbeta med målet som står i Lpfö 18 när man själv inte behärskar språket. Även om respondenterna uttrycker en svårighet så ser de ändå flerspråkighet som en tillgång och inte ett hinder i sina verksamheter. Som respondenten Sanna förklarade att flerspråkighet och

mångfald är något som man ska se som en tillgång i förskolan och något man kan lära sig av varandra. Pedagogerna uttrycker att det finns svårigheter att jobba med målet som står i läroplanen, att barnen ska få möjligheten att både utveckla sitt modersmål och det svenska språket. Utifrån intervjuerna framkommer det att även om pedagogerna ser flerspråkighet som en svårighet så utmanar de sig själva till att hitta möjligheter som gör att de kan interagera språken i sina verksamheter. Det som har varit utmärkande i analysen är att arbetet med flerspråkighet upplevs som en svårighet för respondenterna men genom att de är drivande och flexibla så hittar de metoder som är hjälpsamma i deras arbete. Begreppen formulerings -, transformerings - och realiseringsarenan (Linde 2021) har hjälpt oss att tydliggöra och förstå hur pedagogerna har tolkat målet i Lpfö 18 på sitt sätt. Det har även gett oss en inblick i hur respondenterna har skapat undervisningstillfällen och projekt utifrån sina tolkningar så att det ska bli en likvärdig miljö för alla barn oavsett vilket modersmål man har.

I andra frågeställningen: "*Hur ser pedagogerna till att barnen både utvecklar sitt modersmål och det svenska språket?*" gav det oss varierande svar. I resultatet kan vi se att pedagogerna använder sig av olika verksamma metoder för att barnen ska kunna utveckla både sitt modersmål och det svenska språket. En faktor som alla pedagoger har gemensamt är att man har en tydlig kommunikation och samverkan med barnens vårdnadshavare. Respondenter beskriver att flerspråkighet är något som öppnar upp vägar mellan förskolan och hemmen, samt att det skapar en gemenskap mellan pedagoger och vårdnadshavare. Pedagogerna understryker att flerspråkighet kan ses som en resurs och något som borde tas tillvara på. Vilket leder till tolkningen att om man har pedagoger som är flerspråkiga på sin förskola ska man se dem som en resurs och som en hjälp i verksamheten. Straszer (2018) menar att flerspråkighet bör ses som en tillgång och resurs i verksamheten. Utbildningen kan bli likvärdig om man tar tillvara på barnens språk och genom att integrera det i verksamheten.

I tredje och sista frågeställningen: "*Vilka utmaningar och möjligheter ser pedagogerna för att utveckla språket för flerspråkiga barn?*" visar resultaten att även om pedagogerna inte kan behärska de flerspråkiga barnens modersmål ser de inte det som ett hinder utan istället som en möjlighet och försöker hitta andra sätt att interagera språken i verksamheten. Respondenten Sanna beskriver att för henne har musik varit ett bra tillvägagångssätt att arbeta med, detta

eftersom där får man med de olika språken som finns på avdelningen och barnen har även visat ett stort intresse och engagemang. Pedagogerna beskriver också hur de använder sig av miljön och sätter upp bilder och ord som är på barnens modersmål. De bästa förutsättningarna för barnen benämner Sandell Ring (2021) är att personalen tar hjälp av vårdnadshavarna för att få en förståelse av ord och begrepp som ger barnen trygghet. Det som var centralt för respondenterna var att barnen skulle få känna en trygghet när de är på förskolan och att alla barnen skulle få en likvärdig utbildning oavsett vilken kultur eller levnadsförhållande man har.

7. Diskussion

I detta kapitel kommer vi att presentera vårt resultat med koppling till tidigare forskning. Vi kommer sedan diskutera och problematisera vårt metodval. Avslutningsvis kommer vi att presentera vidare forskning.

7.1 Resultatdiskussion

Sverige är idag ett mångkulturellt samhälle och inom förskolan är flerspråkighet något som har ökat under de senaste åren (Stier och Riddersporre 2019). Enligt Skolverket (2019) har barn med andra kulturella bakgrunder ökat de senaste åren och det har inneburit en förändring för pedagogerna i verksamheterna. Detta har även bidragit till möjligheter för verksamheten men samtidigt utmaningar. Som blivande förskollärare har man känt en osäkerhet om hur pedagoger i förskolan arbetar med flerspråkighet. Syftet med denna studie har varit att undersöka svårigheterna i pedagogers arbete med flerspråkighet, i förhållande till målet i förskolans läroplan med ett fokus på hur barnen får de rätta förutsättningarna att utveckla alla sina språk. Till vår undersökning har vi valt att intervjua två förskollärare och två barnskötare som skulle kunna hjälpa oss att svara på våra frågeställningar.

I första delen av analysen belyser vi flerspråkighet, bland annat genom respondenternas tolkningar. Det vi kunde urskilja var att alla våra respondenter ser flerspråkighet som något positivt och är något som kan ses som en förutsättning som öppnar många nya dörrar och inte ser det som en svårighet. Detta blir en koppling till Svenssons (2012) avhandling där utgångspunkten är att pedagogerna bör se flerspråkighet som en resurs och en kompetens. Författaren hänvisar även till Skolverket (2016) som belyser att i förskolan börjar det fler barn som är flerspråkiga. Genom att flerspråkigheten ökar i förskolan är det pedagogerna som har en central roll för att hjälpa flerspråkiga barn att utveckla sitt språk. Fredriksson och Lindgren Eneflo (2019) skriver att oavsett vilket språk som pedagogerna talar ska de kunna arbeta med barn som har ett annat modersmål och barnet ska även få de rätta förutsättningar så att hen kan både utveckla sitt modersmål och det svenska språket. I analysen tolkas det och synliggörs hur respondenter använt sig av verksamma metoder för att utveckla barnens språk. Metoderna som

de har använt sig av är musikstunder på barnens språk, en av respondenterna har skapat ett projekt med barnen utifrån boken, "*Knacka på*" där man inkluderar barnens olika språk och översätter olika ord och begrepp.

Vidare menar Kultti (2012) att man socialiserar in barnen som har flera språk, i en lärande miljö där barn talar svenska och genom detta lär sig barnet att använda det talade språket.

När barnet är i olika sammanhang har barnet olika språk men inledningsvis byter barnet språket efter individens kompetens och behov. Utifrån respondenternas svar tolkas det att pedagogerna ser möjligheter att utveckla barnens flerspråkighet och respondenterna benämner att det finns vissa utmaningar med det. I forskningen betonar Svensson (2012) att förskolan är bra för barns språkutveckling, framför allt till barn som inte har svenska som första språk. Barnen möter det svenska språket för första gången i förskolan. Vidare menar också Svensson (2012) att förskolan har en betydande roll för flerspråkiga barn för att de har möjlighet att utveckla sitt språk. Att lyfta fram hur förskolläraren kan stödja barnen genom att använda sig av öppna och genuina frågor, att man upprepar och bekräftar barnens uttalande. Man får aktivt arbeta med barnen för att kunna fördjupa och utvidga samtalen med användningar av ett mångsidigt ordförråd. Utifrån Wilmas svar visar det hur hon arbetar med olika föremål som vårdnadshavare får översätta till det modersmålet som barnet talar. Svensson (2012) forskning blir synlig genom att barnen får tillgång till ett mångsidigt ordförråd.

Tomter Alstad och Sopenen (2020) menar att politiken har en ideologi om att flerspråkighet ses som en utmaning och en resurs. I analysen beskriver Sanna och Julia att man bör inte stanna vid sin utbildning utan att man bör fördjupa sina kunskaper inom flerspråkighet och gå olika kurser som fyller ens ryggsäck med kunskap. Genom språkpolitiken skapas det möjligheter för utbildning inom flerspråkighet och att det ska ses som en tillgång. Arbetar man efter dessa tillgångar menar Tomter Alstad och Sopenen (2020) utvecklar man successiva metoder och tillvägagångssätt som främjar flerspråkigheten hos barnen. Författarna menar även att pedagogernas utbildning och vidareutbildning fokuseras på den kritiska medvetenheten om flerspråkighet. Pedagogerna behöver ha kunskaper om flerspråkighet och språkundervisning samt att utveckla en förståelse för de politiska och samhällsmässiga aspekterna av utmaningarna som är kopplade till flerspråkigheten. En slutsats från analysen är att pedagogerna i förskolan blir

aldrig klara med sin utbildning inom flerspråkighet utan kan alltid fortsätta att fortbilda sig och fylla på med nya kunskaper.

7.2 Metoddiskussion

Till våra intervjuer valde vi att använda oss av den kvalitativa metoden bestående av semistrukturerade intervjuer. Vi upplever att semistrukturerade intervjuer var en bra metod för oss för då vi kom åt pedagogernas beskrivningar och tänkesätt. Med semistrukturerade intervjun fanns det även möjlighet för oss att använda följdfrågor om vi kände att frågan behövdes fyllas på eller om frågan svävade iväg så vi kunde leda in dem på ämnet igen. I genomförandet av intervjuerna fick vi en inblick om pedagogernas arbete i verksamheten och vilka förhållningssätt de använder sig av i arbetet med flerspråkighet.

Hade vi istället använt oss av kvantitativ metod i form av enkät hade vi troligtvis inte fått liknande svar eftersom i enkät är frågorna mer strukturerade och ger oftast inte möjlighet till att utveckla svaren. Om respondenten visar en osäkerhet på frågorna som ställs kan då intervjuaren hjälpa till och förklara. I en intervju finns det möjlighet till uppföljningsfrågor till skillnad från en enkät där det inte ges samma möjlighet eftersom respondenten svarar enskilt på frågorna (Patel & Davidsson 2019). I våra intervjuer följde vi respondentens svar och inflikade med följdfrågor. Till våra respondenter informerade vi att de kunde få välja att ha intervjun via zoom eller fysiskt möte. Vi ville att de skulle få bestämma eftersom att de kunde ha ont om tid och vad som passade deras verksamhet bäst.

Med hjälp av ljudinspelningarna via zoom och diktafon blev transkribering processen lättare för oss eftersom vi kunde gå tillbaka och lyssna flera gånger så vi inte missade något betydelsefullt. Patel och Davidson (2019) beskriver att när intervjun är klar och inspelningen stängs av blir det mer tydligt att respondenten börjar prata mer fritt eftersom hen inte behöver tänka på vilka svar som ska svaras på. I vissa fall känner respondenten att de måste prestera mer när de blir inspelade. Vi märkte att när diktafonen och zoominspelningen stängdes av blev respondenterna mer avslappnade och vi upplevde att de kunde prata mer fritt.

7.3 Vidare forskning

Som vi nämnde i början av arbetet så har vårt mål i studien varit att undersöka hur pedagogerna arbetar med flerspråkighet gentemot målet i Lpfö 18 som menar att *“Barn med annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål”* (Lpfö 18. s, 8). Vårt förslag till tidigare vidare forskning är att använda sig av den kvalitativa metoden observation för att få en bättre inblick på hur flerspråkigheten är synlig i verksamheten. Genom att använda sig av observation kan man se vilka förhållningssätt som pedagogerna använder sig av och även hur barnen interagerar med varandra. En återkommande punkt i studien är mellan hemmet och förskolan. Därför hade det varit intressant att få en kännedom om vårdnadshavarnas tankar och åsikter om hur de upplever pedagogernas arbete med flerspråkighet. För att kunna ta del av vårdnadshavarnas tankar kan man till exempel använda sig av en enkätundersökning.

8. Referenslista

Alvehus, Johan (2019). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. Upplaga 2 Stockholm: Liber

Bruce, Barbro, Ivarsson, Ulrika, Svensson, Anna-Karin & Sventelius, Eva (2016). *Språklig sårbarhet i förskola och skola: barnet, språket och pedagogiken*. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur

Edling, Silvia (2021). *Läroplansteori för lärare: en introduktion*. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur

Fredriksson, Maria & Lindgren Eneflo, Elisabet (2019). «Man blir lite osäker på om man gör rätt» – En studie om pedagogers arbete med flerspråkighet i förskolan [Elektronisk resurs]. *Nordisk Barnehageforskning*. 18:1

Tillgänglig på Internet: <https://nordiskbarnehageforskning.no/index.php/nbf/article/view/207/209>
[Hämtad:20231215]

Förskolans arbete med flerspråkiga barns språkutveckling [Elektronisk resurs]. (2017).

Skolinspektionen Tillgänglig på Internet:

<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2017/forskolans-arbete-med-flersprakiga-barns-sprakutveckling/rapport-forskolans-arbete-med-flersprakiga-barns-sprakutveckling-uppdaterad-version.pdf>. [Hämtad:20231015]

God forskningssed [Elektronisk resurs]. Reviderad utgåva (2017). Stockholm: Vetenskapsrådet

Tillgänglig på Internet: <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2017-08-29-god-forskningssed.html>. [Hämtad:20230925]

Håland Anveden, Pia (2020). *Den inkluderande förskolan: en handbok*. Tredje upplagan Lund: Studentlitteratur

Kultti, Anne (2023). *Flerspråkiga barns villkor i förskolan: lärande av och på ett andra språk*. Andra upplagan Stockholm: Liber

Kultti, Anne (2012). *Flerspråkiga barn i förskolan [Elektronisk resurs] villkor för deltagande och lärande*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet, 2012

Tillgänglig: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/29219/1/gupea_2077_29219_1.pdf

[Hämtad:20231025]

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2021). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Malmö: MTM

Linde, Göran (2012). *Det ska ni veta!: en introduktion till läroplansteori!*. 3., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Linde, Göran (2021). *Det ska ni veta!: en introduktion till läroplansteori*. Fjärde upplagan Lund: Studentlitteratur

Lundgren, Ulf P., Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.) (2020). *Lärande, skola, bildning*. Femte utgåvan [Stockholm]: Natur & Kultur

Lundqvist, Johanna, Cox Eriksson, Christine & Franzén, Karin (2022). *Språk och kommunikation i en förskola för alla [Elektronisk resurs]*. Stockholm: Skolverket

Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:du-42546> [Hämtad:20231015]

Läroplan för förskolan, Lpfö 18 [Elektronisk resurs]. (2018). Skolverket

<http://www.skolverket.se/publikationer?id=4001> [Hämtad:20231015]

Patel, Runa & Davidson, Bo (2019). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Femte upplagan Lund: Studentlitteratur

Sandell Ring, Anniqa (2021). *Mångfaldens förskola: flerspråkighet, omsorg och undervisning*.

Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur

Sandvik, Margareth & Spurkland, Marit (2015). *Språkstimulera och dokumentera i den flerspråkiga förskolan*. 2., [bearb.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Skolverket (2016). *Läroplan för förskolan Lpfö 98* (Ny, rev. uppl. ed.). Stockholm: Skolverket.
<https://swedishschool.org.uk/app/uploads/2018/09/L%C3%A4roplan-f%C3%B6rf%C3%B6rskola-Lpf%C3%B698.pdf>. [Hämtad:20231028]

Skolverket (2019)

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/artiklar-om-forskning/mangfald-i-forskolan-staller-krav-pa-den-pedagogiska-kompetensen>
[Hämtad:20230928].

Skolverket (2023) <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/flersprakighet-i-forskolan> [Hämtad:20230912].

SOU 2020:67: *Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska*.

<https://www.regeringen.se/contentassets/73de9759ac8a41548fe7a7a7e3641b73/forskola-for-alla-barn--for-battare-sprakutveckling-i-svenska-sou-202067/>. [Hämtad:20231017].

Straszer, Boglárka (2018) Transspråkande och interkulturalitet i en förskola med sverigefinsk profil I Lahdenperä, Pirjo (red.) (2018). *Den interkulturella förskolan: mål och arbetssätt*. Första upplagan Stockholm: Liber. Kap 6 s. 96 - 116.

Stier, Jonas & Riddersporre, Bim (2019). *Interkulturellt arbete i förskolan: med läroplanen som grund*. Första utgåvan [Stockholm]: Natur & Kultur

Svensson, Ann-Katrin (2012) [Elektronisk resurs]. Med alla barn i fokus om förskolans roll i flerspråkiga barns språkutveckling. *Paideia*. 4, 29-37 Tillgänglig på Internet: <http://hb.diva-portal.org/smash/get/diva2:869525/FULLTEXT01.pdf?fbclid=IwAR28JeFv0VOSUJ4VrAwgLAEVI6W9ECXFWMX3rbXnAs08H6K9aHWBxSTCKn4>. [Hämtad:20231012].

Tomter Alstad, Gunhild & Sopenen, Pauliina (2020). Language orientations in early childhood education policy in Finland and Norway [Elektronisk resurs] Nordic journal of studies in educational policy 2021, VOL 7, NO. 1, 30-43

Tillgänglig på Internet: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/20020317.2020.1862951>. [Hämtad:20231012].

Vetenskapsrådet. Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. (2002). Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig på Internet:

https://www.vr.se/download/18.68c009f71769c7698a41df/1610103120390/Forskningsetiska_principer_VR_2002.pdf. [Hämtad:20230913]

Wetso, Gun-Marie & Eva, Ärlemalm - Hagsér (2018) Att realisera förskolans interkulturella uppdrag – samtal mellan forskare och förskolepersonal I Lahdenperä, Pirjo (red.) (2018). *Den interkulturella förskolan: mål och arbetssätt*. Första upplagan Stockholm: Liber. Kap 2 s. 26-43

9. Bilagor

9.1 Bilaga 1

LÄRANDE OCH SAMHÄLLE
BARNDOM-UTBILDNING-SAMHÄLLE

Datum: 13-09-2023

Samtycke till medverkan i studentprojekt

Hej, vi är två förskollärostudenterna från Malmö Universitet som heter Hanna Cedergren och Petra Andersson, just nu är vi inne på vår sjunde och sista termin i utbildningen och i januari 2024 tar vi examen. Under 10 veckor kommer vi att skriva vårt examensarbete och studien kommer att göras med hjälp av studentlitteratur, vetenskapliga artiklar samt intervjuer på förskolor med förskollärare och barnskötare. Det som vi kommer att skriva om i vårt examensarbete och vad studien kommer handla om är flerspråkighet i förskolan och hur förskolepersonal arbetar med flerspråkighet.

Materialinsamlingen kommer att bestå av intervjuer som är på plats på förskolorna eller via videolänk via zoom. Under intervjutillfällena kommer inga personuppgifter tas och ljudupptagningen av intervjuerna kommer att spelas in via antingen zoom eller en diktafon. De intervjuer som kommer att spelas in är det endast Hanna Cedergren, Petra Andersson, vår handledare Åsa Delblanc, kursansvarig Sara Berglund och examinator som kommer att ta del av det insamlade materialet. Under tiden vi skriver vårt examensarbete kommer allt det insamlade material och personuppgifter att förvaras på Malmö Universitets server. Ett halvår efter att examensarbetet är godkänt kommer allt det insamlade materialet raderas tillsammans med samtyckesblanketterna.

På förskolläroutbildningen vid Malmö universitet skriver studenterna ett examensarbete på sjunde terminen. I detta arbete ingår att göra en egen vetenskaplig studie, utifrån en fråga som kommit att engagera studenterna under utbildningens gång. Till studien samlas ofta material in vid förskolor, i form av t.ex. intervjuer och observationer. Examensarbetet motsvarar 15 högskolepoäng, och utförs under totalt 10 veckor. När examensarbetet blivit godkänt publiceras det i Malmö universitets databas DIVA (<http://mau.diva-portal.org/smash/search.jsf?language=s&dswid=4868>)

Till vår studie utgår vi från Vetenskapsrådets forskningsetiska principer

<https://www.vr.se/uppdrag/etik/etik-i-forskningen.html>

Vi utgår från följande principer och de är

- Medverkan baseras på samtycke och detta samtycke kan när som helst återkallas. Varje deltagare har alltså rätt att avbryta sin medverkan när som helst, utan några negativa konsekvenser.
- Deltagarna kommer att avidentifieras i det färdiga arbetet.
- Materialet kommer enbart att användas för aktuell studie och kommer att förstöras när denna är examinerad.

Kontaktuppgifter

Hanna Cedergren: E-mail: Hanna_cedergren@hotmail.com.

Petra Andersson: E-mail: ystad_86_petra@hotmail.com

Kursansvarig: Sara Berglund

Handledare: Åsa Delblanc

Kontaktuppgifter Malmö universitet:

www.mah.se

040-665 70 00

Information om Malmö universitets behandling av personuppgifter

Personuppgiftsansvarig	Malmö universitet
Dataskyddsbud	dataskyddsbud@mau.se
Typ av personuppgifter	Namn, anteckning av lärandesituation, bild och/eller filmklipp samt ditt samtycke till att Malmö universitet behandlar dessa personuppgifter.
Ändamål med behandlingen	För att möjliggöra undervisnings- och examinationssituationer i förskolemiljö för studenter vid Malmö universitets förskolläraryt utbildning.
Rättslig grund för behandling	Ditt samtycke.
Mottagare	Personuppgifterna kommer endast användas i utbildningssyfte inom ramen för Förskollärarytprogrammet vid Malmö universitet och kommer inte att spridas vidare till någon annan mottagare.
Lagringstid	Malmö universitet kommer spara dina personuppgifter så länge de behövs för ovan angivet ändamål eller till dess att du återkallar ditt samtycke. Efter genomförd kurs/program kommer personuppgifterna att raderas. Malmö universitet kan dock i vissa fall bli skyldiga att arkivera och spara personuppgifter enligt Arkivlagen och Riksarkivets föreskrifter.
Dina rättigheter	Du har rätt att kontakta Malmö universitet för att 1) få information om vilka uppgifter Malmö universitet har om dig och 2) begära rättelse av dina uppgifter. Vidare, och under de förutsättningar som närmare anges i dataskyddslagstiftningen, har du rätt att 3) begära radering av dina uppgifter, 4) begära en överföring av dina uppgifter (dataportabilitet), eller 5) begära att Malmö universitet begränsar behandlingen av dina uppgifter. När Malmö universitet behandlar personuppgifter med stöd av ditt samtycke, har du rätt att när som helst återkalla ditt samtycke genom skriftligt meddelande till Malmö universitet. Du har rätt att inge klagomål om Malmö universitets behandling av dina personuppgifter genom att kontakta Datainspektionen, Box 8114, 104 20 Stockholm.

Samtycke

Härmed samtycker jag till att medverka i ovan beskrivna studentprojekt, samt bekräftar att jag har tagit del av informationen om Malmöuniversitets behandling av personuppgifter.

Namn:

Namnförtydligande:.....

Dagens datum:

9.2 Bilaga 2

Intervjufrågor

Bakgrundsfrågor

1. Vilken utbildning har du?
2. Hur länge har du jobbat inom förskolan?
3. Vilken åldersgrupp arbetar du med?

Intervjufrågor

1. Vad är flerspråkighet för dig?
2. Hur arbetar ni med flerspråkighet?
3. Hur upplever du att det är att arbeta med flerspråkighet?
4. Upplever du att du som förskollärare/barnskötare har tillräckligt med kunskap och resurser för att kunna stimulera flerspråkiga barn?
5. På vilket sätt arbetar ni med barns olika identiteter och språk?
 - * Hur gör ni för att de ska utvecklas?
6. Hur arbetar ni för att ha en tydlig kommunikation med barn som är flerspråkiga?
 - * Hur kommunicerar ni med dessa barn, till exempel vid frukost, lunch och vila?
7. I er verksamhet har ni planerad undervisning som förbättrar barns samtliga språk?
8. Får barnen den förutsättningen som står i läroplanen, att barnen har rätt till sitt modersmål?
 - * Om ja, vilka förutsättningar får dem?
 - * Om nej, varför får de inte de förutsättningarna?
9. Hur samverkar ni med flerspråkiga barns vårdnadshavare?
10. Vad är mångfald för dig?
 - *(Hur ser ditt synsätt ut på mångfalden i samhället?)
 - *Vilka fördelar och nackdelar har mångfalden?